



Heilbrigðisráðherra
Willum Þór Þórsson
www.samradsgatt.is

Kópavogi, 22. ágúst 2022.

Efni: Refsiábyrgð heilbrigðisstofnana og rannsókn óvæntra atvika.

Hinn 25. júlí sl. birtust í www.samradsgatt.is gögn um þau áform heilbrigðisráðherra að breyta lögum um heilbrigðisþjónustu nr. 40/2007 og lögum um landlækni og lýðheilsu nr. 41/2007 hvað varðar refsiábyrgð heilbrigðisstofnana og rannsókn óvæntra atvika.

Í máli þessu vinnur nú starfshópur sem heilbrigðisráðherra skipaði 19. maí sl. Í skipunarbréfi formanns hópsins, sem birt var á heimasíðu heilbrigðisráðuneytisins (<https://www.stjornarradid.is/library/04-Raduneytin/Heilbrigdisraduneytid/ymsar-skrar/Refsiabyrgd%20-%20skipunarbréf%20starfshops.pdf>) segir:

Heilbrigðisráðherra skipar þig hér með formann starfshóps sem hefur það verkefni að meta hvort hægt sé að afnema refsiábyrgð heilbrigðisstarfsmanna vegna atvika sem rakin eru til einfalds gáleysis við veitingu heilbrigðisþjónustu og leggja til útfærslu á lagabreytingum þess efnis. Ennfremur að meta hvort setja eigi í sérlæg ákvæði um *cumulativa hlutlæga refsiábyrgð* heilbrigðisstofnana.

Í ljósi þessa **virðist vinnuhópurinn vera búinn að rýmka hlutverk sitt** því í skjalinu, sem til umsagnar er í samráðsgáttinni segir að úrlausnarefnið sé:

„... að breyta reglum á þá leið að unnt verði að koma fram refsiábyrgð á hendur heilbrigðisstofnunum, fremur en einstaka heilbrigðisstarfsfólki, þegar óvænt atvik leiða til dauðsfalls eða stórfellds líkamstjóns, enda megj rekja atvikið til margra samverkandi þátta í starfsemi heilbrigðisstofnunar. **Jafnframt er til athugunar að gera breytingar á reglum um tilkynningaskyldu og rannsókn óvæntra atvika þannig að hún fari fyrst og fremst fram hjá embætti landlæknis en ekki einnig hjá lögreglu. Embætti landlæknis geti hins vegar kært mál til lögreglu þegar grunur er um stórkostlegt gáleysi eða ásetning.**“ (Leturbreytingar LÍ.)

Vegna þessa máls vill Læknafélag Íslands (LÍ) koma eftirfarandi á framfæri:

1. Verkefni vinnuhópsins er tvíþætt. Eins og LÍ hefur skilið þessa vinnu þá telur félagið að meginþunginn sé á því að afnema refsiábyrgð heilbrigðisstarfsmanna vegna atvika sem rakin eru til einfalds gáleysis við veitingu heilbrigðisþjónustu. Til viðbótar er vinnuhópnum ætlað að meta hvort setja eigi í sérlæg ákvæði um *cumulativa hlutlæga refsiábyrgð*. Ekkert kallar á að mati LÍ að hvorutveggja sé gert. Vinnuhópurinn geti þannig ákveðið að leggja eingöngu til lagabreytingar varðandi afnám refsiábyrgðarinar vegna atvika sem rakin eru til einfalds gáleysis.
2. LÍ styður þannig heilshugar þau áform vinnuhópsins að breyta reglum þannig að afnumin verði refsiábyrgð heilbrigðisstarfsmanna vegna atvika sem rakin eru til **einfalds gáleysis** við veitingu heilbrigðisþjónustu. LÍ skilur plaggið í samráðsgáttinni þannig að vinnuhópurinn telji ekkert því til fyrirstöðu að breyta reglum á þennan veg.

3. Í plagginu, sem er í samráðsgáttinni er lítið fjallað um það hvort vinnuhópurinn sé búinn að meta hvort ástæða sé til að setja í sérlæg ákvæði um *cumulativa hlutlæga refsíabyrgð*. Lí telur ekki að **afnámi refsíabyrgðar heilbrigðisstarfsmanna** vegna atvika sem rakin eru til einfalds gáleysis verði að fylgja **lögfesting ákvæða um hlutlæga refsíabyrgð heilbrigðisstofnana** og vísar í orðalag skipunarbréfsins varðandi verkefni vinnuhópsins þar sem segir að meta skuli: „... **hvort setja eigi í sérlæg ákvæði um cumulativa hlutlæga refsíabyrgð heilbrigðisstofnana**.” (Leturbreyting LÍ.)
4. Verði það niðurstaða vinnuhópsins að setja verði samhliða ákvæði um hlutlæga refsíabyrgð **heilbrigðisstofnana** vill Lí undirstrika skilgreiningu hugtaksins *heilbrigðisstofnun*. Samkvæmt 6. tölulið 3. gr. laga um heilbrigðisþjónustu nr. 40/2007 er *heilbrigðisstofnun* skilgreind sem *stofnun þar sem heilbrigðisþjónusta er veitt*. Í því felst samkvæmt skilningi Lí að *starfsstofur heilbrigðisstarfsmanna*, sem skilgreindar eru í 10. tölul. 4. gr. sömu laga sem *starfsstöðvar sjálfstætt starfandi heilbrigðisstarfsmanna þar sem heilbrigðisþjónusta er veitt með eða án greiðsluþátttöku ríkisins myndu aldrei teljast heilbrigðisstofnanir í þessum skilningi*. Af því leiðir samkvæmt skilningi Lí að **lagaákvæði um hlutlæga refsíabyrgð heilbrigðisstofnana, verði þau sett, geti aldrei einnig náð til starfsstofa heilbrigðisstarfsmanna**.
5. Lí gerir alvarlega athugasemd við að í plaggi því sem til umsagnar er í samráðsgáttinni skuli talið að það sé hlutverk vinnuhópsins að íhuga að gera breytingar á reglum um tilkynningaskyldu og rannsókn óvæntra atvika og breyta lögum í þá veru að þessi rannsókn fari fyrst og fremst fram hjá embætti landlæknis en ekki einnig hjá lögreglu. **Eins og skipunarbréf hópsins ber skýrt með sér þá er þetta atriði ekki meðal þess sem hópurinn á að gera**. Það er mjög skýrt hvert verkefni hópsins er, sbr. tilvitnun í skipunarbréf hans í upphafi þessa bréfs.
6. Vegna þessa vill Lí á undirstrika að það er skýr afstaða félagsins að **taka eigi frá embætti landlæknis rannsókn óvæntra atvika**. Lí telur rannsókn þessara mála **illa samrýmast lögbundnum eftirlitsskyldum embættis landlæknis**. Samkvæmt e-lið 4. gr. laga um landlækni og lýðheilsu nr. 41/2007 er eitt af verkefnum embættis landlæknis að hafa eftirlit með heilbrigðisþjónustu og heilbrigðisstarfsmönnum. Í plaggi því sem er til umsagnar í samráðsgáttinni segir réttilega: „... þegar óvænt, alvarleg atvik eiga sér stað eru orsökina sjaldnast einangraður þáttur heldur samverkandi þættir og röð atvika.“ Það er því mögulegt að mati Lí að þeir samverkandi þættir og röð atvika sem verða orsök alvarlegs atviks sé eitthvað sem embætti landlæknis hefði átt að sjá í reglubundnu eftirliti sínu með viðkomandi heilbrigðisstofnun. Lí telur því að taka eigi rannsóknarskyldu vegna óvæntra atvika frá embætti landlæknis því sú skylda geti aldrei samræmst skýru eftirlitshlutverki embættisins.
7. Lí hefur lagt til og áréttar hér enn einu sinni þá afstöðu sína að **sett verði á laggirnar rannsóknarnefnd óvæntra atvika í heilbrigðisþjónustu**. Um árabíl hafa hér á landi verið starfandi rannsóknarnefndir vegna samgönguslysa, sem sameinaðar voru fyrir nokkrum árum í rannsóknarnefnd samgönguslysa. Lí telur að góð reynsla sé af því að fela rannsóknarnefnd rannsókn slysa í samgöngum. Lí telur að nýta eigi þessa reynslu

og setja á laggirnar rannsóknarnefnd óvæntra atvika í heilbrigðisþjónustu. Í því myndi felast að rannsókn þessara mála færi frá embætti landlæknis til hlutlausrar sjálfstæðrar nefndar og tilkynningarskyldan til lögreglu myndi einnig leggjast af, en rannsóknarnefndin geti leitað til lögreglu ef málsatvik kalla á atbeina lögreglunnar. Aftur er hins vegar minnt á það að þetta er ekki verksvið vinnuhópsins. Þar sem vinnuhópurinn virðist hins vegar ætla að útvíkka verksvið sitt og gera tillögur um annað, sbr. framangreint, þá telur LÍ nauðsynlegt að áréttu þessa afstöðu hér.

LÍ vill undirstrika að það er að sjálfsögðu tilbúið til viðræðu við hvort sem er vinnuhópurinn eða heilbrigðisráðuneytið um frekari framgang þessarar vinnu, sem miðast að meginmarkmiði vinnunnar, að afnema refsíðabyrgð heilbrigðisstarfsmanna vegna atvika sem verða vegna einfalds gáleysis þeirra við veitingu heilbrigðisþjónustu.

Virðingarfyllt,
f.h. stjórnar Læknafélags Íslands.



Steinunn Þórðardóttir, formaður.